

Symposium Etnochoreologické studijní skupiny v Szegedu 2018

Dorota Gremlicová

Ve dnech 29. července až 3. srpna 2018 se v maďarském Szegedu konalo 30. symposium Etnochoreologické studijní skupiny (Study Group on Ethnochoreology) při ICTM (International Council for Traditional Music), jedné z nejstarších a největších mezinárodních společností badatelů zabývajících se výzkumem tance. Zaměření skupiny již není omezeno jen na sféru etnochoreologie, studium forem evropských lidových tanců, jak tomu bylo v době jejího vzniku, na kterém se významně podíleli badatelé ze zemí tzv. východního bloku, včetně českých (Hannah Laudová, Eva Kröschlová). Dnes se v rámci skupiny rozvíjí široce pojatý výzkum tance ve všech jeho podobách, s uplatněním etnochoreologických, antropologických, historických, estetických, psychologických, sociologických přístupů a různých interdisciplinárních přesahů, v celosvětovém záběru. Symposia se konají každé dva roky a mají vždy předem stanovena dvě témata, pečlivě formulovaná tak, aby jejich pojetí mělo u všech příspěvků určitou jednotu. Tím dostává náplň symposií kompaktnost, daří se postihnout zvolenou tematiku různorodě, ale zároveň ve spřízněné perspektivě. Účastnit se jich mohou pouze členové skupiny se samostatnými příspěvky, panelovými prezentacemi a kratšími studentskými příspěvky.

V Szegedu se konalo symposium již před šestnácti lety, v roce 2002. Lokální organizaci a zaštitění zajistila místní univerzita, jmenovitě katedra etnologie a kulturní antropologie, Muzikologický ústav Maďarské akademie věd a Maďarská asociace pro etnochoreologii.

První téma letošního symposia bylo Tanec a politika, pojem politika přitom byl chápán široce ve smyslu politiky těla, politiky identity, reprezentace, politiky účasti v tanci, konstruování hegemonie prostřednictvím tance apod. K tomuto tématu se vztahovala většina příspěvků (cca 69, pokud počítáme jednotlivě i příspěvky v rámci panelů), zjevně bylo inspirativní a nabízelo různorodé možnosti uchopení a prezentace prostřednictvím konkrétního tanečního materiálu. V této části symposia se sešla celá řada panelových prezentací, které poskytly možnost podrobnějšího, celistvějšího zpracování zvolené tematiky a úhlu pohledu. Týkaly se např. problematiky politiky vědění (Catherine Foleyová, Maria Koutsouba), otázek politiky a moci, včetně „moci“ badatele (Rebeka Kunejová, Selena Rakočevićová), vzdělání (Egil Bakka), tanečnických politiků (Irene Loutzakiová), některé byly definovány problémem i regionálně, např. panely věnované transylvánskému lidovému tanci a hudbě v perspektivě rumunské

a maďarské politické/ideologické/institucionální situace (vedoucí Colin Quigley) nebo řeckému tanci (vedoucí Konstantinos Dimopoulos) nebo aspektům reprezentace a identity v taneční tradici Apalačských hor (vedoucí Stephanie Smithová). Jiný aspekt zkoumaly příspěvky zaměřené na politiku participace, např. Andriye Nahachewskyho nebo Rainera Polaka. V tomto tematickém bloku se dostalo velké pozornosti taneční politice v zemích dřívějšího východního bloku – bulharské, litevské, maďarské, srbské, makedonské, lužickosrbské, kubánské i české. Příspěvky pojmenovaly řadu společných jevů i vnitřních specifik a odlišností,

vyplývajících z konkrétních historických podmínek i vlivu konkrétních událostí v jednotlivých zemích a regionech i jednotlivých osobností.

Druhé téma, Tanec a věk, bylo početně výrazně méně zastoupené, přestože potenciálně nabízelo také široké spektrum problémů a příhodných tanečních jevů. Snad by bylo vhodné ještě se k němu na některém z následujících symposií vrátit a naplnit jej barvitěji. Příspěvků bylo sice jen čtrnáct, většina však přinesla pozoruhodná témata a úhly pohledu. Např. László Felföldi se zaměřil na proměnu prožitku vlastního tance se vzrůstajícím věkem, ztrátu entusiasmů

při tančení, Leslie Hallová se zabývala místem tance v životě starších lidí na příkladu lekcí společenského tance, Vivien Szönyi-ová analyzovala prezentování věku a statusu prostřednictvím tance v moldavské taneční kultuře, další příspěvky se týkaly uplatnění mladé generace v určitých tanečních událostech, způsobů předávání tanečního vědění mezi generacemi atd.

Letošního symposia se účastnila i poměrně velká česká skupina badatelů. Katedru tance Hudební a taneční fakulty AMU zastupovali Lucie Hayashi s příspěvkem *How Much for a Dancer: Failure of Culture Politics in Japan and Czech Republic and its Role in Evolution of Dance Education, Career and Society* a doktorandi Josef Bartoš s příspěvkem *Pressure from*

„above“: Dancing Dissidence in Czechoslovakia in the 1950s and 1960s (Tanec a politika) a Daniela Machová v bloku *Tanec a věk* s příspěvkem *Transmission of Dance Knowledge between Dancing Masters and Participants of Ballroom Dance courses in 21st century: Tradition versus Modernity*. Panel vedený Danielou Stavělovou *Dance, politics and representations: the case of folk dance performance in former Czechoslovakia in the second half of the 20th century* vycházel z projektu *Tíha a beztíže folkloru. Folklorní hnutí druhé poloviny 20. století v českých zemích*, jehož je D. Stavělová řešitelkou a další prezentující jsou členy výzkumného týmu (projekt se realizuje v Etnologickém ústavu AV ČR). Panel pojímal politiku zejména ve smyslu ideologie,

a to ve třech odlišných perspektivách. První příspěvek Kateřiny Černíčkové *Dancing Through or Despite Politics? Narratives in the Process of Understanding Socio-Cultural and Political Circumstances of Cultural Activities* vycházel z pohledu „insiderů“, členů souborů lidových písní a tanců, jak oni sami reflektují ideologické tlaky a jejich vliv v orálně historických rozhovorech. Daniela Stavělová v příspěvku *Power of Representation: Stereotypification and Selectivity in Dance Performances* identifikovala na základě studia choreografického materiálu a postupů charakteristické elementy sloužící k reprezentaci ideologických záměrů. Dorota Gremlicová pak v příspěvku *Czech Folk Dance and Song*

Ensembles Guided and Appraised – political artistic program, its realization and evaluation zkoumala na základě publikovaných textů očekávání establishmentu, jejich proměny a promítnutí do kritické reflexe choreografií souborů.

Součástí sympozia byla jako obvykle diskusní fóra, setkání tzv. Sub-study groups, skupin badatelů pracujících společně na konkrétních problémech a tématech, taneční setkání, vzpomínkový večer věnovaný památce nedávno zemřelé významné badatelky a členky skupiny André Grauové a další akce. Příští symposium v roce 2020 by se mělo konat v litevské Klaipédě a jeho prvním tématem bude Tanec a ekonomika.